

ARCHIWUM
LEGIONÓW
i N. K. N.

Nr 1119

Regulaminy i przepisy

Dział ewidencyjny.

Wojenne księgi ewidencyjne.

Warszawa, w lutym 1917.

Regulaminy i przepisy

Dział ewidencyjny.

Wojenne księgi ewidencyjne.

Warszawa, w lutym 1917.

O zakładaniu i prowadzeniu wojennych ksiąg ewidencyjnych dla oficerów i szeregowych.

§ 1.

Zasady ogólne.

1. Wojenne księgi ewidencyjne dla oficerów i szeregowych prowadzą wszystkie władze i oddziały tak w polu jak i w obszarach zajętych i to przez cały czas trwania stanu mobilizacji. Stanowią one dokładny spis wszystkich osób wojskowych, które w tym czasie należały do powyżej wymienionych władz i oddziałów.

2. Przez dokładne prowadzenie wojennych ksiąg ewidencyjnych dla oficerów i szeregowych powinna być zapewniona w przyszłości możliwość uzyskania zarówno w interesie osobistym jak i publicznym szczegółowych informacji o służbowych i osobistych stosunkach tych osób wojskowych, które w czasie mobilizacji pełniły służbę czynną.

3. Wspomniane księgi są podstawą do stwierdzenia wszelkich okoliczności, odnoszących się do stanu danej osoby, jakoteż do oceny ewentualnych późniejszych roszczeń do zaopatrzenia. Uwagi o zranieniu, chorobach i uszkodzeniach w czasie trwania mobilizacji, o ich rodzaju i przyczynie, o miejscu i czasie trwania lekarskiej opieki muszą być wpisane z największą dokładnością. Ponieważ mają one służyć za podstawę do zrealizowania roszczeń do zaopatrzenia, może każde zaniedbanie w tym kierunku pociągnąć za sobą najgorsze następstwa.

4. Do wojennych ksiąg ewidencyjnych dla oficerów wpisuje się oficerów, lekarzy i weterynarzy wojskowych, — zaś do wojennych ksiąg ewidencyjnych dla szeregowych wpisuje się szeregowych od starszego sierżanta w dół i niższych urzędników wojskowych.

5. Inne osoby, znajdujące się przejściowo przy jakiejś władzy lub oddziale albo za nimi podążające (wliczając w to

i jeńców), wpisuje się do wojennych ksiąg ewidencyjnych dla szeregowych tylko wtedy, gdy interes służby wymaga zapewnienia sobie dokładnych wiadomości co do osobistych ich stosunków. Wpisanie nastąpi w każdym poszczególnym wypadku na rozkaz właściwego komendanta lub kierownika.

Do wojennych ksiąg ewidencyjnych dla oficerów i szeregowych należy wpisać znajdujący się na placu boju personal ochotniczej służby sanitarnej, oraz te osoby, stojące w stosunku służbowym lub umownym do wojska, które się także znajdują na placu boju.

Ewentualne dokumenty, odnoszące się do ich stosunków osobistych, należy dołączyć do wojennych ksiąg ewidencyjnych.

6. W razie odsyłania do innych władz lub oddziałów, jakoteż przenoszenia do kadry, należy przesłać bezzwłocznie uwierzytelnione, całkowite wyciągi z wojennych ksiąg ewidencyjnych dla oficerów i szeregowych do nowej władzy (nowego miejsca służby), aby ta mogła każdej chwili udzielić wyjaśnień co do stosunków służbowych danej osoby.

7. Dane, odnoszące się do dotychczasowej służby wojskowej w Legjonach Polskich, armji niemieckiej lub austriackiej należy również wpisać do nowozakładanych wojennych ksiąg ewidencyjnych dla oficerów i szeregowych.

8. Wojenne księgi ewidencyjne mają przyznany charakter dokumentów publicznych.

Każde niezgodne z prawdą wpisanie będzie sądownie karane.

§ 2.

Wojenne księgi ewidencyjne dla oficerów.

1. Wojenne księgi ewidencyjne dla oficerów prowadzi się wedle wzoru a).

2. Pierwszy wpis skutecznia się wedle stopni służbowych.

P o d o f i c e r ó w, (zastępców oficerów) sprawujących funkcje oficerów, nie wpisuje się do wojennych ksiąg ewidencyjnych dla oficerów, lecz do wojennych ksiąg ewidencyjnych dla szeregowych z odpowiednią uwagą.

3. W razie powierzenia wyższego stanowiska służbowego należy koniecznie podać datę tego powierzenia. Nie wystarczy więc jeśli się wpisze: „od . . . komendant kompanji“, lecz trzeba wyraźnie zanotować: „od . . . powierzono mu stanowisko komendanta kompanji“. Jeśli powie-

rzenie nie nastąpiło, to się zapisze: „od . . . zastępczo komendant kompanji“.

4. W wojennych księgach ewidencyjnych wpisuje się pod A oficerów, pod B lekarzy, pod C weterynarzy wojskowych, i numeruje się ich w każdej grupie z osobna. Osoby wymienione w § 1—5 o ile mają być wciągnięte do wojennych ksiąg ewidencyjnych dla oficerów, wpisuje się pod E. Później przybywających wpisuje się na końcu odnośnej grupy.

5. Wojenne księgi ewidencyjne dla oficerów zabiera się ze sobą w pole.

O ile szczególne okoliczności wymagają wyjątku od tej reguły (np. przyspieszony wymarsz), pozostawia się w każdym wypadku rozstrzygnięcie odnośnemu dowódcy.

6. Oficerów, lekarzy i weterynarzy wojskowych, przeniesionych do innych oddziałów lub władz (wliczając w to i własne kadry), lub których wogóle trzeba zaznaczyć jako ubywających, należy skreślić z dotychczasowej wojennej księgi ewidencyjnej, podając przyczynę skreślenia.

7. W wypadkach śmierci wpisuje się do rubryki, przeznaczonej dla dodatków do zapisków osobistych: miejsce i czas (dzień, godzinę) śmierci i jej przyczynę.

Wpis ten ma być uwierzytelniony podpisem komendanta odnośnego oddziału lub władzy z podaniem jego nazwiska i imienia, stopnia służbowego i miejscowości.

Zawiadomienie właściwego urzędu stanu cywilnego, odbywa się drogą przesłania uwierzytelnionego w opisany wyżej sposób wyciągu z wojennej księgi ewidencyjnej, obejmującej rubryki 1—9; wyciąg ten zaopatrzyć należy napisem: „Wypadek śmierci“.

Zawiadomienie to odbywa się z reguły za pośrednictwem kadry. Wysłanie zawiadomienia należy zanotować w wojennej księdze ewidencyjnej.

Oдноśnie do równoczesnego wysłania listy strat, patrz: „Wojenny regulamin sanitarny, załączniki do L. 140, wzór 7“, jak również przytoczony poniżej § 4, L. 4.

Listy strat należy na razie przesyłać do Naczelnej Władzy wojskowej.

8. Przy redukowaniu władz i oddziałów do stopy pokojowej, względnie przy zwalnianiu osób, wpisanych do wojennej księgi ewidencyjnej, mają te osoby podpisać je na dowód prawdziwości. Skoro już wszystkie osoby prawdziwość uznały, dowódca wzgl. kierownik zamyka ostatecznie

te listy. Na tytułowej stronie umieszcza się potwierdzenie: „Przejrano i zamknięto“, „miejsce, data, nazwisko i stopień służbowy“.

Wtedy też zakłada się natychmiast księgi ewidencyjne dla oficerów przeznaczone na czas pokoju.

Wojenne księgi ewidencyjne oficerów odbierają do przechowania:

- a) od wyższych dowództw: dowództwo dywizji;
- b) od oddziałów: dowództwa pułków oraz im równorzędne; od pionierów, oddziałów telegraficznych i taborów: bataljony;
- c) od innych formacji: dowództwo dywizji.

Pozatem, przy uwzględnieniu powyższych postanowień, rozstrzygają dowództwa dywizji samodzielnie o miejscu przechowania wojennych ksiąg ewidencyjnych oficerów. W każdej jednak dywizji musi być szczegółowy wykaz, jakie wojenne księgi ewidencyjne dla oficerów i gdzie są przechowane.

§ 3.

Wojenne księgi ewidencyjne dla szeregowych.

1. Wojenne księgi ewidencyjne dla szeregowych prowadzi się we wszystkich kompanjach, szwadronach, baterjach, kolumnach i t. p. jednostkach i bierze się je ze sobą w pole.

2. Porządek wpisów przy pierwszym sporządzaniu wojennych ksiąg ewidencyjnych dla szeregowych pozostawia się do woli. Następne wpisy należy uskuteczniać bez względu na stopień służbowy, w porządku chronologicznym.

Miarodajnem będzie dla wpisu, aby numer porządkowy każdego żołnierza w wojennej księdze ewidencyjnej zgadzał się z numerem tarczki rozpoznawczej. Numer tarczki rozpoznawczej musi być wpisany w rubryce 10 odstęp „a“ listy ewidencyjnej szeregowych.

Tarczki rozpoznawcze szeregowych, wysyłanych na pole walki z uzupełnieniami, muszą być natychmiast uzupełnione przez odnośne oddziały w polu.

3. Szeregowych, i t. d. przeniesionych do innych władz lub oddziałów (wliczając w to właściwą kadre), lub których wogóle trzeba zaznaczyć, jako ubywających, należy skreślić z dotychczasowej księgi ewidencyjnej, podając przyczynę skreślenia.

W wypadkach śmierci wpisuje się do rubryki przeznaczonej dla dodatków do zapisków osobistych: miejsce i czas

(dzień i godzinę) śmierci i jej przyczynę.

Wpis ten uwierzytelnia bezpośredni przełożony, który miał nad zmarłym władzę dyscyplinarną, własnoręcznym podpisem, dołączając stopień służbowy i miejscowość.

Zawiadomienie właściwego urzędu stanu cywilnego, odbywa się przez przesłanie uwierzytelnionego w powyższy sposób wyciągu z wojennej listy księgi ewidencyjnej obejmującego rubryki 1—9. Wyciąg ten zaopatrzyć należy napisem: „Wypadek śmierci“.

Wyciągi te zbiera się w kompanjach, szwadronach, baterjach i t. d. i wręcza się je dowódcy pułku lub podobnej władzy, która zarządza przyłożenie własnej pieczęci służbowej i przesłanie ich właściwym urzędom stanu cywilnego za pośrednictwem kadry.

Odnośnie do wysyłania listy strat patrz § 2, 7.

Przy innych niewymienionych pod L. 1 formacjach i władzach należy analogicznie zastosować powyższe postanowienia.

7. Przy redukowaniu władz i oddziałów do stopy pokojowej, wzgl. przy zwalnianiu osób, wpisanych do wojsk. ksiąg ewidencyjnych, mają te osoby podpisywać je na dowód prawdziwości.

Podpisanie nastąpi dopiero po pouczeniu o sposobie postępowania w razie zamierzonego podnoszenia roszczeń o zaopatrzenie, jakoteż o doniosłości tego podpisu i to w obecności dowódcy kompanji i t. d. i jednego oficera, którzy także własnym podpisem muszą stwierdzić swoją obecność.

Jeżeli szeregowy wzbrania się podpisać, należy jego wątpliwości natychmiast ustnie wyjaśnić, względnie spisać protokół co do powodów odmowy i przesłać go do bataljonu celem wydania dalszych zarządzeń. W żadnym jednak wypadku nie można wstrzymywać zwolnienia z powodu odmowy uznania prawdziwości księgi ewidencyjnej.

Jeżeli szeregowi, którzy mają być zwolnieni, znajdują się jako chorzy w szpitalu w dniu, w którym zwolnienie miało nastąpić, to uznają oni prawdziwość listy ewidencyjnej, względnie jej wyciągu bezpośrednio przed ich zwolnieniem. Uznanie to zarządza szpital na prośbę odnośnego oddziału. Jeżeli szeregowy odmawia uznania prawdziwości, donosi o tem szpital oddziałowi, który postępuje dalej w myśl powyższych przepisów.

Przez uznanie prawdziwości księgi ewidencyjnej nie tracą szeregowi, którzy mają być zwolnieni, ewentualnych ustawowych praw do zaopatrzenia.

Przy redukowaniu władz i oddziałów do stopy pokojowej, zamyka dowódca kompani wojenną księgę ewidencyjną dla szeregowych po ogólnem uznaniu jej prawdziwości; na stronie tytułowej wypisuje się uwagę:

Przejrzano i zamknięto.

..... dnia 2 VII. 1917 r. (Miejsce, data,
N. N. nazwisko,
Kapitan, dowódca kompani stopień służbowy).

Wtedy też zakłada się natychmiast księgi ewidencyjne dla szeregowych, przeznaczone na czas pokoju.

8. Odnośnie do przechowywania wojennych ksiąg ewidencyjnych dla szeregowych obowiązują postanowienia zawarte w § 2 pod L. 9.

§ 4.

Postępowanie w wypadkach śmierci.

1. Do stwierdzenia tożsamości osoby zmarłego służą: „tarczka rozpoznawcza“ i „książka żołdu“.

2. W razie braku znaku rozpoznawczego i książki żołdu, jakoteż wiarogodnych świadków, stwierdzić należy identyczność przede wszystkim na podstawie znalezionych ewentualnie papierów, znaków szczególnych i t. d., zwracając uwagę na nazwisko i pieczętki na częściach umundurowania. Jeśli okoliczności na to pozwalają, to należy sporządzić odpowiadający celowi opis osoby.

W podobny sposób postąpić należy, jeśli zachodzi prawdopodobieństwo, że tarczkę rozpoznawczą i książkę żołdu zamieniono lub że się dostały w niewłaściwe ręce.

3. Bezpośrednio przed pochowaniem należy odebrać zmarłemu dolną połowę tarczki rozpoznawczej i książkę żołdu i przesłać do tego oddziału i t. d., który prowadził zmarłego w swoich wojennych księgach ewidencyjnych.

Przy tej sposobności należy podać przyczynę śmierci i miejsce pogrzebania, jak również szczególne zapiski, odnoszące się do stwierdzenia tożsamości osoby.

4. Zawiadomienia o wypadkach śmierci osób, należących do wojsk nieprzyjacielskich, względnie jeńców wojennych skierowywać należy narazie do Naczelnej Władzy Woj-

skowej. Taksamo postępować należy, jeśli dla udokumentowania wypadków śmierci własnych żołnierzy niema wcale wewnątrz kraju właściwego urzędu stanu cywilnego lub tu nie można go bliżej określić, np. gdy chodzi o osoby urodzone za granicą i tam ostatnio zamieszkałe.

5. Zabezpieczenie rzeczy, pozostałych po zmarłym, należy do bezpośrednio przełożonego oficera lub urzędnika.

6. Śmierć zaginionych lub wziętych do niewoli, stwierdzić można za pomocą uwierzytelnionych pisemnych dowodów lub przez protokolarne przesłuchanie niewątpliwie wiarygodnych świadków.

Jeśli śmierć stwierdzono, to należy postąpić wedle ustalonych wyżej przepisów. Odnośne dowody i zapiski urzędowe załącza się do doniesień, przeznaczonych dla urzędów stanu cywilnego.

7. W razie niemożności stanowczego stwierdzenia śmierci zaginionego, tak długo nie należy skreślać go z wojennej księgi ewidencyjnej dla oficerów względnie szeregowych, dopóki nie nastąpi sądowe orzeczenie o zaszłej śmierci, względnie jak długo nie można uznać śmierci za bardzo prawdopodobną. Prawdopodobieństwo to wtedy zachodzi, jeśli w ciągu roku od zaginięcia nie nadejdzie żadna wiadomość o życiu odnośnej osoby.

§ 5.

Zawiadamianie oddziałów o wypadkach śmierci.

1. Każdy, kto znajdzie trupa, obowiązany jest służbowo o tem zameldować, o ile jego własny udział w działaniach bojowych (bitwach, potyczkach i t. d.) lub wielka ilość poległych nie zwolni go sama przez się od tego obowiązku.

2. Lekarze oddziałów nie powinni odbierać tarczek rozpoznawczych i książek żołdu zmarłym na miejscu opatrunkowym oddziału lub na polu bitwy. O ile im służba przy rannych na to pozwala, winni sporządzić odpowiednie notatki dla „księgi chorych w oddziale“ (patrz „Wojenny regulamin sanitarny“).

Dolną część tarczki rozpoznawczej i książkę żołdu odbiera komenda wojskowa przeznaczona do grzebania poległych (patrz W. R. S.)

Kierownik zbiera dolne części tarczek rozpoznawczych i książki żołdu i doręcza je według możliwości odnośnym oddziałom, lub odsyła je za pośrednictwem własnego oddziału.

3. Co do zmarłych na głównym punkcie opatrunkowym lub w czasie transportu, zarządza komendant kompa-

nji sanitarnej odbiór dolnych części tarczek rozpoznawczych i książek żołdu oraz uwiadomienie odnośnych oddziałów.

Jeżeli to jest niemożliwe z powodu szczególnych okoliczności, to w tych wypadkach znajdują zastosowanie postanowienia pod L. 2.

4. We wszystkich wypadkach śmierci w lazaretach ciąży na naczelnym (szef lazaretu) albo kierującym lekarzu, obowiązek pisemnego zawiadomienia odnośnej władzy lub oddziału.

Doniesienie to sporządza się w formie wyciągu z głównej księgi chorych (patrz W. R. S.); dolne części tarczek rozpoznawczych zmarłych, ich książki żołdu i karty przyjęcia do szpitala (patrz W. R. S.) dołącza się.

Doniesienie oznacza się napisem: „Wypadek śmierci“; szef lazaretu lub lekarz kierujący uwierzytelnia je, podając swoje imię i nazwisko, stopień służbowy i miejscowość (patrz W. R. S.)

W wypadkach śmierci osób wojskowych, należących do jakiegoś oddziału, skierowuje się doniesienia o ile możliwe do kadry. Do tych ostatnich należy zawiadomienie oddziału w polu i właściwego urzędu stanu cywilnego (patrz W. R. S.)

Do zawiadomienia urzędu stanu cywilnego wystarczy przesłanie przez lekarza naczelnego doniesienia, zaopatrzonego w pieczęć służbową odnośnej władzy lub oddziału. W tym wypadku odpada potrzeba dołączania osobnego wyciągu z wojennej księgi ewidencyjnej dla oficerów lub szeregowych.

W wypadkach śmierci osób przynależnych do wojska nieprzyjacielskiego, wystarcza wciągnięcie ich do meldunków o ubytkach przysyłanych do Naczelnej Władzy Wojskowej (patrz W. R. S.)

5. W wypadkach śmierci w czasie transportu ma komenda etapowa (względnie miejsce odbioru transportu), obowiązek doniesienia o tem odnośnemu oddziałowi względnie Naczelnej Władzy Wojskowej.

Wojenna księga ewidencyjna

dla oficerów

..... pułku.

Uwaga:

1. Jeśli poszczególne rubryki nie wystarczają, dokleja się do odnośnej rubryki nalepkę, na której zapisuje się dalej dotyczące dane.
2. Wojenne księgi ewidencyjne dla oficerów składają się z arkuszy papieru zwyczajnego formatu. Każda strona przeznaczona jest dla trzech nazwisk, które się wpisuje w trzech poprzecznych rubrykach.
3. Objaśnienie do rubryki 11-ej:

Wpisywanie: „w r. 1914 brał udział we wszystkich walkach pułku“ jest bezcelowem. Aby zapewnić na przyszłość możliwość szybkiego uzyskania wiadomości, dotyczących kwestji osobistych i służbowych, koniecznem jest zapisywanie wszystkich bitew i potyczek i t. d., z podaniem miejsca i czasu, w których odnośny oficer brał udział, n. p. „Potyczka pod X dnia 24/8 1914“. Dokładne zapisywanie bitew i t. d. w wojennej księdze ewidencyjnej ma duże znaczenie dla późniejszego ustalenia danych osobistych.

Gdy uczestnik wojny nie znajdował się w obliczu nieprzyjaciela, to należy wpisać: „Przebywał od do ze względów służbowych na terenie operacyjnym“
(podać miejscowość).

4. Pozatem patrz § 1, 2, 4 i 5 osobno wydanych przepisów.

1	Liczba, porządkowa
2	Stopień wojskowy
3	Imię i nazwisko
4	Wyznanie
5	Miejsce (kraj, ziemia, powiat) urodzenia
6	Data urodzenia
6	Stanowisko społeczne (zawód, rzemiosło, oficer, czynny)
6	Miejsce zamieszkania
7	Imię i nazwisko żony, ilość dzieci, stan wolny
8	Imię i nazwisko, stano- wisko lub zawód i miejsce zamieszkania rodziców

Uzupełnienie danych osobistych.

Tu należą dopiski, stwierdzające stanowisko osobiste, odniesione rany (gdzie, ciężkie czy lekkie i na których częściach ciała, cięte, klute, lub postrzałowe, czy dokonano amputacji, leczony w szpitalu czy w izbie chorych, gdzie i jak długo), choroby i uszkodzenia ciała w czasie trwania mobilizacji (w jakim szpitalu lub izbach chorych był leczony, gdzie i jak długo).

Przy lekarzach należy dodać:

1. czy, kiedy i gdzie uzyskał doktorat (promocję);

U medyków zaś:

2. ile semestrów, kiedy i gdzie studiował medycynę?

[illegible]

Przydział taktyczny (kompanja, bateria, szwadron i t. d.)	Data wstąpienia do służby	Data dekretu oficerskiego	Udział w bitwach i wybitne czyny	Ordery i odznaczenia: a) polskie, b) niemieckie, c) austriackie, d) inne	Stosunki służbowe a) przed i b) po mobilizacji
9	10		11	12	13

Wojenna księga ewidencyjna

dla szeregowych

kompanji, baterji, szwadronu i t. d.

Uwaga:

1. Jeśli poszczególne rubryki nie wystarczają, dokleja się do odnośnej rubryki nalepkę, na której zapisuje się dalej dotyczące dane.
2. Wojenne księgi ewidencyjne dla żołnierzy składają się z arkuszy papieru zwyczajnego formatu. Każda strona przeznaczona jest dla trzech nazwisk, które się wpisuje w trzech rubrykach poprzecznych.
3. Objaśnienie do rubryki 12-ej:

Wpisywanie: „w r. 1914 brał udział we wszystkich walkach pułku“ jest bezcelowem. Aby zapewnić na przyszłość możność szybkiego uzyskania wiadomości, dotyczących kwestji osobistych i służbowych, koniecznem jest zapisywanie wszystkich bitew i potyczek i t. d., z podaniem miejsca i czasu, w których odnośny żołnierz brał udział, n. p. „Potyczka pod X dnia 24/8 1914“. Dokładne zapisywanie bitew i t. d. w wojennej księdze ewidencyjnej ma duże znaczenie dla późniejszego ustalenia danych osobistych.

Gdy uczestnik wojny nie znajdował się w obliczu nieprzyjaciela, to należy wpisać: „Przebywał od do ze względów służbowych na terenie operacyjnym“
(podać miejscowość).

[illegible]

Uzupełnienie danych osobistych.

Tu należą dopiski, stwierdzające stanowisko osobiste, odniesione rany (gdzie, ciężkie czy lekkie i na których częściach ciała, cięte, klute lub postrzałowe, czy dokonano amputacji, leczony w szpitalu czy w izbie chorych, gdzie i jak długo), choroby i uszkodzenia ciała w czasie trwania mobilizacji (w jakich szpitalach lub izbach chory był leczony, gdzie i jak długo).

[illegible]

Stosunki służbowe a) po- przednio, b) od czasu mobili- zacji	Ordery, odzna- czenia honor- owe i inne odzna- czenia	Bitwy, w których brał udział i inne wybitne czyny	Odko- mendero- wania i szcze- gólne stosunki służbo- we, nie- wola	Sprawo- wanie się, kary sądowe, rehabili- tacja	Uwagi
10	11	12	13	14	15

